

Læringsmiljø i erhvervsuddannelserne

Midtvejsstatus: Resultater fra dataindsamling på GF1,
efterår 2024

Vibe Aarkrog, Henriette Duch, Henrik Hersom og Bjarne Wahlgren

Indhold

Indledning.....	3
Læsevejledning.....	4
Sammenfatning af resultater fra elevinterview og survey.....	5
Trivsel.....	5
Motivation for at lære	5
Ønske om at fortsætte på uddannelsen.....	5
Udviklingen i elevernes opfattelse af læringsmiljøet	5
Konsekvenser for fokus i dataindsamlingen på GF2, foråret 2025	6
Sammenfatning af resultater fra lærerinterview	7
Udvikling af interaktioner mellem lærere og elever.....	7
Lærernes gennemførelse af undervisningen med henblik på at understøtte læringsmiljøet.....	7
Lærernes rolle i udvikling af elevernes fagidentitet.....	8
Lærernes sociale og faglige kompetencer i et understøttende læringsmiljø	8
Konsekvenser for fokus i dataindsamlingen på GF2, foråret 2025	9
Bilag 1: Analyse af elevernes besvarelser af survey, GF1, efterår 2024.....	10
De enkelte skoler	10
Tallene på tværs af skolerne	11
Det samlede billede	12
Hvad viser de individuelle elevbesvarelser?	12
Bilag 2: Analyse af elevinterview GF1, første og anden interviewrunde, efterår 2024.....	15
Analyse af elevinterview GF1, første interviewrunde.....	15
Hvilken betydning har lærernes handlinger på elevernes læring?	15
Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres motivation for at lære?	16
Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres opfattelse af tryghed i uddannelsen?	16
Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres ønske om at fortsætte på uddannelsen?	17
Hvordan udvikler eleverne deres opfattelse af læringsmiljøet over tid? (Hvad skal der til, ...	18
Analyse af elevinterview GF1, anden interviewrunde	20
Hvilken betydning har lærernes handlinger på elevernes læring?	20
Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres motivation for at lære?	20
Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres opfattelse af tryghed i uddannelsen?	21

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres ønske om at fortsætte på uddannelsen?	22
Hvordan udvikler eleverne deres opfattelse af læringsmiljøet over tid?	23
Bilag 3: Analyse af lærerinterview GF1, første og anden interviewrunde, efterår 2024	25

Indledning

Dette notat er en midtvejsstatus på resultaterne i projektet, 'Læringsmiljø i erhvervsuddannelserne'. Formålet med midtvejsstatus er at samle resultaterne, som de nu foreligger, og på den baggrund præcisere, hvad vi skal sætte fokus på i anden del af projektet.

I projektet er der fem forskningsspørgsmål rettet mod dataindsamlingen hos eleverne:

1. Hvilken betydning har lærernes handlinger på elevernes læring?
2. Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres opfattelse af tryk i uddannelsen?
3. Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres motivation for at lære?
4. Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres ønske om at fortsætte på uddannelsen?
5. Hvordan udvikler elevernes opfattelse sig af læringsmiljøet sig over tid, og hvad har betydning for, at eleverne ændrer deres opfattelse af læringsmiljøet?

Og der er seks forskningsspørgsmål rettet mod dataindsamlingen hos lærerne:

1. Hvordan udvikler interaktioner mellem lærere og elever sig over tid?
2. Hvad gør lærerne i deres undervisning for at understøtte læringsmiljøet?
3. Hvad gør lærerne for at udvikle elevernes fagidentitet?
4. Hvad gør lærerne for at understøtte konstruktive sociale relationer med eleverne?
5. Hvilke af lærernes handlinger har indvirkning på læringsmiljøet?
6. Hvad karakteriserer den sociale interaktion i klassen, og hvilken rolle spiller læreren for denne?

Midtvejsstatus omfatter resultaterne fra dataindsamling på fire skoler med lokale fagretninger på grundforløb 1 (GF1) i efteråret 2024. To af skolerne er social- og sundhedsskoler og to skoler har uddannelser med fagretninger inden for gastronomi/sundhed, teknologi/byggeri, og hvor den ene har en kombination på tværs i nogle fag.

Dataindsamlingen omfatter elev survey-målinger hver 14 dag, interview med elever og med lærere to gange i løbet af GF 1. Se tabel 1.

Tabel 1	Skole 1	Skole 2	Skole 3	Skole 4
Antal survey-målinger	3	4	7	4
Antal elever til interview første gang	2	2	2	3
Antal elever til interview anden gang	2	2	2	3
Antal lærere til interview første gang	2	1	2	3
Antal lærere til interview anden gang	2	1	2	1

Tabel 1: Oversigt over datamateriale fordelt på fire skoler.

Læsevejledning

Rapporten indeholder en kort sammenfatning af resultaterne fra elevernes surveybesvarelser, interview med eleverne og interview med lærerne. Ønsker man at dykke mere ned i analysen, kan man i bilag 1 læse en analyse af survey-besvarelserne, i bilag 2 en analyse af elevinterviewene og i bilag 3 en analyse af lærerinterviewene.

Sammenfatning af resultater fra elevinterview og survey

Resultaterne fra både interview og survey bekræfter tidligere forskningsresultater om læringsmiljø i erhvervsuddannelserne, der viser, at lærerens handlinger har betydning for elevernes *trivsel*, *motivation for at lære* og *ønske om at fortsætte på uddannelsen*¹.

I projektet har vi fokuseret på faktorer, der på baggrund af den eksisterende forskning antages at være vigtige for udvikling af et positivt læringsmiljø i erhvervsuddannelserne. Resultaterne – indtil nu – bekræfter vigtigheden af disse forhold og giver samtidig supplerende viden om indholdet i disse faktorer.

Trivsel

Det har betydning for elevernes trivsel, at læreren evner at skabe et trygt læringsmiljø, herunder at læreren er opmærksom på den enkelte elevs trivsel og udfordringer og handler i forhold til dette. Endvidere at lærerne er opsøgende over for eleverne, at lærerne giver eleverne den nødvendige støtte til at klare faglige udfordringer, herunder at understøtte, at eleverne oplever at mestre noget.

Elevernes indbyrdes forhold har også betydning for trivslen, fx at der er en inkluderende social kultur i klassen, og at eleverne føler sig accepteret af andre.

Motivation for at lære

Det har betydning for elevernes motivation for at lære, at lærerne kan forklare stoffet, så eleverne kan forstå det, at lærerne giver eleverne feedback, og at lærerne skaber sammenhæng mellem indholdet af undervisningen og praksis inden for branchen/erhvervet.

Det er vigtigt for motivationen for at lære, at lærerne varierer undervisningen, så eleverne får mulighed for at lære på forskellige måder.

Lærernes evne til – fx gennem gruppearbejde eller forskellige events – at skabe et godt socialt klima i klassen, hvor eleverne føler sig inkluderet og accepteret, har positivt indvirkning på deres motivation for at lære. Det sociale indvirker på motivation for at tilegne sig det faglige stof.

Ønske om at fortsætte på uddannelsen

Flere af de forhold, der har betydning for elevernes motivation for at lære, har også betydning for deres ønske om at fortsætte på uddannelsen. Det gælder lærerens evne til at forklare stoffet, til at hjælpe eleverne, når de har brug for det, til at koble undervisningens indhold og praksis inden for branchen/erhvervet og til at understøtte, at eleverne trives socialt i klassen.

Udviklingen i elevernes opfattelse af læringsmiljøet

Resultaterne fra både survey og interview viser, at eleverne opfatter læringsmiljøet som godt og forholdsvis stabilt. Eleverne har – gennemsnitligt – nogenlunde samme opfattelse af læringsmiljøet gennem hele GF1. Men vi kan også konstatere, at der er variationer og perioder, hvor 'der sker noget'. Endvidere, at der er elever, der oplever læringsmiljøet væsentligt dårligere end klassen i gennemsnit.

Selv om miljøet opleves stabilt, kan vi også se tegn på en positiv udvikling i elevernes opfattelse af læringsmiljøet, der udmønter sig på følgende måder:

---

¹ Wahlgren, B. & Aarkrog, V. (2024) What constitutes a conducive learning environment in VET? *NJVET*, Vol. 14, No. 2, 105-126. DOI: [10.3384/njvet.2242-458X.24142105](https://doi.org/10.3384/njvet.2242-458X.24142105)

Flere elever oplever, at de bliver mere trygge i klassen i løbet af GF1. Dette skyldes, at eleverne lærer hinanden bedre at kende, men også at lærerne gør en indsats for at skabe et godt socialt fællesskab, fx ved at sætte eleverne i forskellige grupper.

Nogle eleverne havde i begyndelsen af GF1 vanskeligt ved at se relevansen af visse fag, men har i løbet af grundforløbet fået en bedre forståelse af relevansen. Denne udvikling skyldes, at eleverne kommer i snusepraktik eller virksomhedsforlagt undervisning, og/eller at lærerne lægger vægt på at tydeliggøre formålet med undervisningen og giver eksempler på anvendelse af viden i praksis inden for erhvervet.

Flere elever oplever, at de bliver mere motiverede og afklarede i forhold til deres fagidentitet i løbet af GF1. Dette skyldes fx, at lærerne skaber mening i det, eleverne skal lære i forhold til erhvervet, men det ser også ud til at hænge sammen med, at eleverne bliver sikrere på deres uddannelsesvalg.

Konsekvenser for fokus i dataindsamlingen på GF2, foråret 2025

Med udgangspunkt i projektets ambition om at give viden om, hvordan et godt læringsmiljø skabes og udvikles i et samspil mellem elever og lærere, vil vi på baggrund af ovenstående resultater i dataindsamlingen på GF2 sætte fokus på at få mere præcis viden om, hvordan eleverne opfatter, at læringsmiljøet udvikler sig. Vi vil i interviewene tilstræbe, at eleverne beskriver denne udvikling, hvilke forhold der indvirker på udviklingen, og hvordan de selv håndterer at indgå i og bidrage til læringsmiljøet. Vi vil forsøge at indfange de forandringsprocesser, der fører til, at læringsmiljøet ændres.

Sammenfatning af resultater fra lærerinterview

Dette afsnit formidler resultaterne af analysen af interviews med lærere på GF1 på tværs af de fire medvirkende skoler og fagretninger. Analysen peger sammenfattende på, at der er muligheder for at understøtte læringsmiljøet, når læreren fokuserer på udvikling af interaktioner med eleverne, tager nogle bestemte didaktiske valg i sin undervisning, støtter eleverne i udviklingen af deres fagidentitet og sætter sine faglige og sociale kompetencer i spil.

Det følgende er baseret på de udsagn, som lærerne kommer med i de interview, som er gennemført. Der er ingen af lærerne, der siger alt det, som står nedenfor, men de bidrager på forskellig vis til denne sammenfatning. I bilag 3 kan der læses mere om de enkelte skoler.

Udvikling af interaktioner mellem lærere og elever

Tid er en vigtig faktor i udviklingen af interaktioner mellem lærere og elever, fordi det kræver tid, at læreren får kendskab til eleverne, og at eleverne får tillid og kendskab til læreren. Det ses i analyserne, at tilknytninger og adfærdsmåder udvikles over tid.

De positive interaktioner med eleverne kan dyrkes for at skabe det gode læringsmiljø. Dette sker fx ved, at læreren som hovedregel altid først siger noget positivt om de produkter, processer eller resultater, eleverne har arbejdet med, og dernæst taler om forbedringsmulighederne.

I udviklingen af interaktionerne skal læreren forsøge at se eleverne 'som de er'. Der er mange forskellige typer af elever på uddannelserne, og hvis læreren kan anerkende dem for, hvem de er, kan det forårsage en positiv udvikling i interaktionerne. Samtidig skal læreren kunne huske elevernes navne og jævnligt spørge, hvordan de har det. Læreren kan i sådanne tilfælde være en ekstra ressource koblet til SPS.

Det ses ligeledes, at skabelsen af gode relationer mellem lærer og elev kan tage udgangspunkt i det faglige. Det giver gode relationer og motivation hos eleverne, når læreren sørger for at hjælpe dem med, at deres produkter bliver veludførte, og når læreren skal samtidig er ærlig om, hvornår deres produkt er 'godt nok'.

Det fremgår af interviewene, at de sociale relationer mellem lærer og elev udvikles, når læreren kan tale med eleverne om fælles interesser i relation til enten det faglige eller fritidsinteresser.

Lærernes gennemførelse af undervisningen med henblik på at understøtte læringsmiljøet

Der ses en række didaktiske tilgange, som kan understøtte læringsmiljøet, herunder formidlingsmåder, elevinddragelse og vurdering af den enkeltes elevs behov. Centrale faktorer er i den forbindelse gruppearbejde, feedback samt inddragelse af virksomheder og institutioner, der repræsenterer elevernes kommende fag.

Relationerne i læringsmiljøet kan understøttes ved iværksættelse af sociale aktiviteter i og uden for holdet. Nogle lærere peger på, at det er vigtigt for stemningen i klassen, at sammensætningen af grupperne er nøje afpasset og differentieret i forhold til elevernes forudsætninger og sociale kompetencer. Læreren og skolen kan facilitere sociale arrangementer med eleverne, hvor alle taler sammen og dyrker fælles aktiviteter, fx sportsaktiviteter. Dette kan give et godt og meningsfuldt socialt miljø.

Det kan ligeledes give eleverne motivation, når lærerne sørger for at give dem ejerskab til et produkt, en proces eller et resultat. Desuden understøttes læringsmiljøet, når lærerne sætter eleverne til opgaver, de er gode til, hvilket lærerne peger på, især er vigtigt i begyndelsen af GF1, fordi det er her, eleverne danner deres opfattelse af at kunne mestre/ikke mestre deres fag.

Læreren kan planlægge undervisning, så eleverne får succesoplevelser. Dette ved at forsøge at ramme den rigtige sværhedsgrad i opgaverne og/eller at sørge for, at eleverne sættes sammen i grupper, så de sammen kan skabe succesoplevelser.

Læringsmiljøet understøttes også, når lærerne fokuserer på udvikling af elevernes selvtillid, også selvom det indebærer, at nogle elever får selvtillid via andet end det rent faglige.

Nogle lærere ser deres rolle som rent 'faglig' og uden ansvar for det sociale, men de fleste lærere anser deres deltagelse i det sociale som centralt. Generelt udtrykkes det, at læreren har et vist mulighedsrum, som indeholder såvel potentialer som barrierer i forhold til at kunne bidrage til dannelse af de sociale relationer.

Lærerne rolle i udvikling af elevernes fagidentitet

Skolerne arbejder med at konkretisere og udvikle elevernes fagidentitet på forskellige måder. Generelt omfatter dette at introducere til faget, skabe dialog, koble tæt til faget og at etablere fælles referencerammer på holdet. Videre drejer det sig om, at hjælpe eleverne til at kunne se anvendeligheden af grundfag både på det aktuelle tidspunkt og i relation til deres forestillinger om et fremtidigt virke. Lærerne kan tage udgangspunkt i fagets krav og gøre dem til en del af undervisningen og samværet på i skolen.

Det gode læringsmiljø understøttes også ved, at eleverne oplever at være stolte af deres fag, når de kan se, at det, de laver, skal bruges bagefter. Det er vigtigt for lærerne, at eleverne oplever denne stolthed, hvilket kan understøttes ved, at undervisningen tilrettelægges produkt- og anvendelsesorienteret.

De foreløbige resultater viser, at det bidrager til udvikling af elevernes fagidentitet, 1. når lærerne tilrettelægger undervisning med udgangspunkt i, at deres arbejde skal omsættes i autentiske produkter. Fx at eleverne bygger huse, der kan sælges til lokalområdet, eller sælger kager til et julemarked. 2. Når lærerne understøtter de elever, der tager styring som 'byggeleder' i gruppen, og at læreren lader dem tage denne styring. Dette kan potentielt give engagement i hele gruppen. Der kan imidlertid også være elever, som ikke bliver integreret i sådanne aktiviteter. 3. Når lærerne taler med eleverne om deres professionelle virke efter endt uddannelse – i forhold til virksomhedernes værdier og prioriteringer. 4. Når lærerne hjælper eleverne i deres faglige identitetsdannelse ved at sende dem ud forskellige steder og hjælpe dem med at tage det rigtige valg om, hvilken faglig uddannelse de vil tage - og med at stå fast på valget. Det kan her være en udfordring på GF1, at eleverne skal præsenteres for andre uddannelser, også når de allerede er sikre på deres valg. 5. Når læreren formår at vise eleverne, hvor vigtige de almene fag er for udøvelse af deres fag. Det kan indvirke positivt på læringsmiljøet, når læreren tilrettelægger undervisning, så de almene fag flyttes ud i værkstedet, eller kobler de almene fag til fremtidig relevans inden for videre uddannelse inden for erhvervet fx at blive selvstændig.

Lærerens sociale og faglige kompetencer i et understøttende læringsmiljø

Særligt på GF1 skal læreren have fagligt kendskab til de specifikke typer af opgaver, der er i de forskellige uddannelsesspecifikke fag, eleverne møder på GF1. Faglæreren skal ikke kun kende til egen faglige profession, men kunne bringe sin viden i spil på flere faglige områder i undervisningen rettet mod de erhverv, som GF1 er tonet imod.

Det er vigtigt, at læreren har sociale kompetencer til at kunne se, om en elev trives eller ej, sådan at elever kan hjælpes, hvis de ikke trives. Dette kræver kompetencer til at kunne være opmærksom på elevers velbefindende og til at kunne spørge til eleverne, når der er tvivl.

Læreren skal også være god til at kunne se, hvilke elever der passer godt sammen arbejdsmæssigt i gruppearbejde.

Konsekvenser for fokus i dataindsamlingen på GF2, foråret 2025

På baggrund af ovenstående resultater vil vi i dataindsamlingen på GF2 sætte fokus på at opnå dybere viden om, hvordan lærerne bidrager til den sociale del af læringsmiljøet. Vi vil derfor forsøge at komme tættere på, hvad lærerne konkret gør for at understøtte den sociale del af læringsmiljøet. Hvad er læreren mulighedsrum i den forbindelse? Hvilke potentialer og barrierer er der forbundet herved? Ligeledes vil vi fokusere på, hvordan læringsmiljøet udvikles, herunder hvad der konkret bevirker en positiv eller negativ forandring i læringsmiljøet. Vi vil i interviewene tilstræbe, at lærerne giver eksempler på, hvordan deres handlinger indvirker på udviklingen af læringsmiljøet.

Bilag 1: Analyse af elevernes besvarelser af survey, GF1, efterår 2024

Analyse baserer sig på elevbesvarelser fra de fire skoler, som deltager i projektet om læringsmiljø. Samtlige elever i udvalgte klasser er blevet bedt om at besvare følgende spørgsmål:

Angiv på en skala fra 0 til 10 hvor enig du er i de følgende udsagn:

1. Jeg kan se, at det, jeg lærer, kan bruges i det arbejde, jeg er ved at uddanne mig til
2. Jeg synes, at undervisningen er spændende
3. Lærerne forklarer det faglige stof på en god måde
4. Lærerne er gode til at hjælpe mig med det faglige
5. Jeg føler mig godt tilpas i klassen
6. Jeg er helt sikker på, at jeg vil gennemføre uddannelsen

De enkelte skoler

Skole 1

Der er tre målinger. Holdet er på 13 elever. Der er et fald i besvarelserne fra 13 til 9 elever. Det er et lille hold på 13 gennem hele forløbet og med høj svarprocent.

Fem (af de seks) faktorer besvares mest positivt i første måling og falder altså i anden og tredje måling. Eleverne synes således, at det undervejs bliver lidt vanskeligere at se, hvad det, der læres, skal bruges til. De oplever undervisningen mindre spændende, angiver, at lærerne bliver mindre gode at forklare det faglige stof, og at de bliver mindre gode til at hjælpe med det faglige. Men faldet skal ses på baggrund af et højt udgangsniveau i den første måling.

”Føler mig godt tilpas i klassen” og ”Sikker på at gennemføre” falder i anden måling, men stiger til det høje udgangsniveau i den sidste.

Hvis man skal tolke disse tal, kan man sige, at de forhold, som skulle styrke læringsmiljøet, opfattes en smule mindre positive undervejs i forløbet. Det synes at have betydning undervejs, hvor tilpashed og tro på gennemførelse er lavest (i anden måling), men det har ikke betydning til slut (tredje måling uge 44), hvor trivslen og troen på gennemførelse er lige så høj, som ved begyndelsen.

I kommentarerne kan man se, at køn og samlæsning af to fagretninger for nogle elever bidrager til en opdeling af holdet og således udfordrer den sociale trivsel.

Skole 2

Der er fire (brugbare) målinger. Der er et ustabil besvarelsesmønster, idet antallet af besvarelser fluktuerer fra 6 til 13.

Det generelle billede er et svagt fald på de forskellige faktorer. Undtaget er lærernes evne til at hjælpe med det faglige, som er klart højest i tredje måling. Men tallene viser ikke noget systematisk mønster.

”Sikker på at gennemføre” scorer markant højest af de seks faktorer (over 8 i besvarelserne). Men der er den laveste score i den sidste besvarelse.

Hvis man skal tolke disse tal, er eleverne i (svagt) faldende grad tilfredse med det, som foregår. Det er altså ikke lykkedes lærerne at skabe et bedre læringsmiljø undervejs i forløbet, som vi her har målt det.

Skole 3

Der er syv målinger – alle med høje besvarelsesprocenter.

Gennemsnitstallene er meget stabile.

Hvis man skal tolke disse tal, sker der ikke nogen udvikling i forløbet. Udgangspunktet er højt. Man er godt tilfreds med undervisningen og lærernes indsats. Man har det godt i klassen (klasserne) og man er generelt sikker på, at man vil gennemføre (de gennemsnitlige scores er alle over 8). Og det er man fra semestrets begyndelse til afslutningen i uge 50. Interessant er, at den højeste score er i den næstsidste måling (9,0), mens den laveste score er i den sidste måling (8,1).

Skole 4

Der er fire (brugbare) målinger. Der er et markant fald i besvarelserne fra de to første målinger til de to sidste, fra 29 til 11 (er det kun det ene hold, som har svaret?).

”Bruge det man lærer” og ”spændende undervisning” er nogenlunde konstante i forløbet.

”Spændende undervisning” er den faktor, der får den laveste score af alle seks faktorer. Den er markant lavere end relevans, hvilket kan tolkes således, at eleverne godt kan se, hvad de skal bruge det, de lærer, til, men de oplever det ikke særligt spændende.

”Læreren forklarer” er nogenlunde konstant, men falder markant i anden måling.

”Lærerne er gode til at hjælpe”: Falder i anden og tredje måling og stiger i den fjerde.

”Føler mig godt tilpas i klassen” er markant højest i første måling, derefter et fald som stiger lidt i forløbet.

”Sikker på at gennemføre” stiger jævnt i forløbet og er markant høj i sidste måling.

Set på tværs af de seks faktorer, er der et tydeligt fald i anden måling. Der er altså sket ’et eller andet’ på dette tidspunkt, som gør, at man vurderer faktorerne lavere (undtaget er troen på at ville gennemføre, som ikke er faldet).

Hvis man skal tolke disse tal, opfattes de første fire faktorer nogenlunde ens over forløbet, mens tilfredsheden i klassen falder lidt, men ønsket om at gennemføre stiger jævnt og løbende. De forskellige faktorer synes således ikke at være afgørende for, om man vil gennemføre.

Tallene på tværs af skolerne

På tværs af de enkelte skoler gælder:

Troen på at ville gennemføre har generelt den højeste score, omkring 8,5. Der scores nogenlunde lige højt på de fire skoler.

Trivslen i klassen har generelt den næsthøjeste score, lidt over 8. Skole 4 scorer her lidt lavere end de andre tre skoler.

Scoren på de fire andre faktorer ligger næsten alle lige under 8. Spørgsmålet, om undervisningen er spændende, scorer generelt lavest af alle faktorer på alle skoler.

Skole 1 og skole 4 scorer lidt højere end de to andre skoler på, om lærerne er gode til at hjælpe med det faglige.

Det samlede billede

Det samlede billede viser, at der ikke sker særligt meget på de seks faktorer i løbet af grundforløbet – sådan som eleverne opfatter det. Vi kan altså ikke finde markante fald eller stigninger i opfattelsen af læringsmiljøet, når vi ser på elevernes gennemsnitlige opfattelser.

Vi har ikke noget egentligt sammenligningsgrundlag, men vi vurderer, at 'læringsmiljøet', som vi har målt det på de forskellige faktorer, vurderes som godt. De gennemsnitlige scores ligger alle over seks og med en median på 7,5. Eleverne er således 'godt tilfredse', omend der er plads til forbedringer.

Tilpashed i klassen og især troen på at gennemføre ligger højt på alle skoler, højere end elevernes opfattelse af undervisningen og lærernes kompetencer. Man kan tolke det således, at selv om der er forhold i undervisningen, man ikke kan se meningen med, og selvom undervisningen til tider kan være mindre spændende, og lærere ikke altid forklarer eller hjælper, som man kunne ønske det, så har eleverne – generelt – det godt i klassen, og de har generelt en stor tro på, at de vil gennemføre – fra de begynder til de slutter på GF1.

Gennemsnitstallene dækker over en betydelig spredning i besvarelsene. Der er elever, som ikke trives, og som er mindre tilfredse med undervisningen og lærerne. I det samlede survey-materiale drejer det sig om to til tre elever på hvert hold.

Hvad viser de individuelle elevbesvarelser?

I denne første analyse har vi set på tre elevers besvarelser på to af spørgsmålene på hver skole. For at få et billede af, hvad besvarelsene kan vise, ser vi her på besvarelsene på de to spørgsmål fra en enkelt skole (den skole med de mest udførlige og systematiske besvarelser). Se kurver over de tre elevers besvarelser nedenfor.

Hvad viser kurverne over "Jeg føler mig godt tilpas i klassen"?

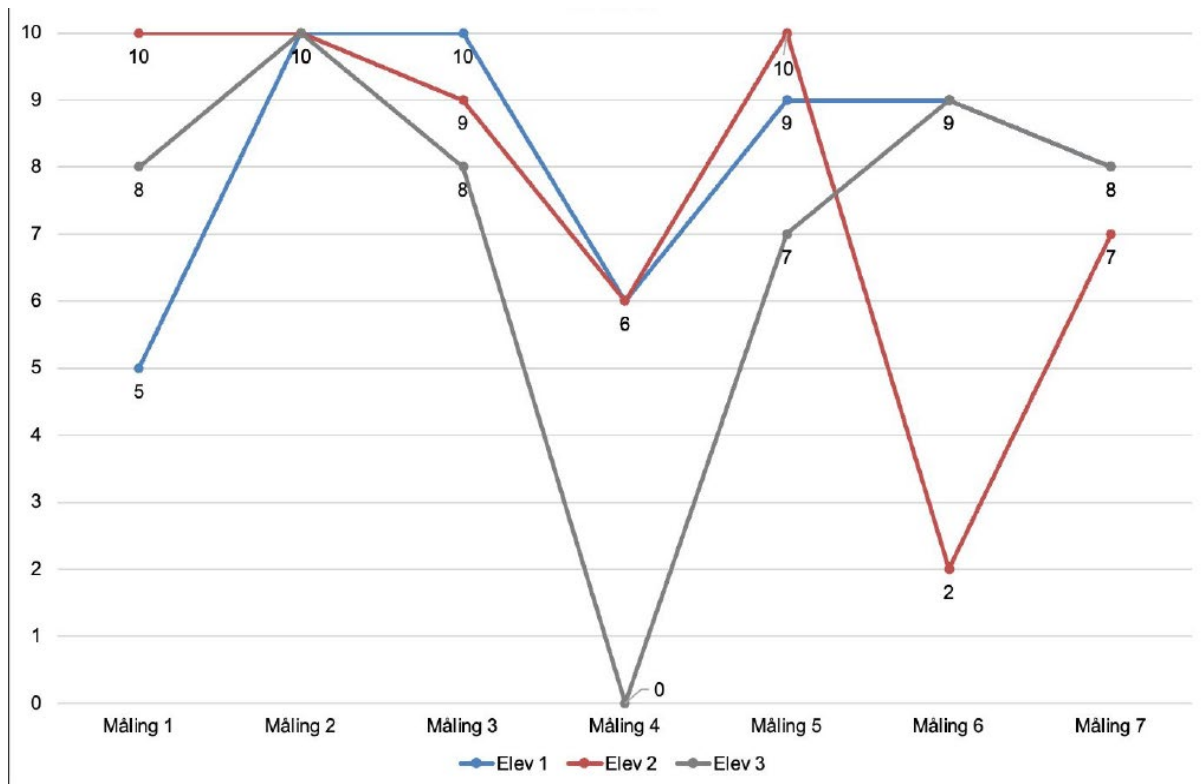
1. Kurverne viser både fælles oplevelser (måling 2 og 5) og store forskelle (måling 1, 4 og 8). Der er altså forhold, som gør, at 'alle' føler sig godt tilpas, og der er situationer, hvor nogle føler sig godt tilpas, mens andre gør det i mindre udstrækning. Man kan tale om en 'holdstemning' (alle er glade), og individuelle nedture.
2. Eleverne oplever alle, at der undervejs er forskel på, hvordan de føler sig tilpas. Deres oplevelse af læringsmiljøet ændrer sig 'op og ned'.
3. Eleverne begynder ret forskelligt, men 'nærmer' sig hinanden til slut.

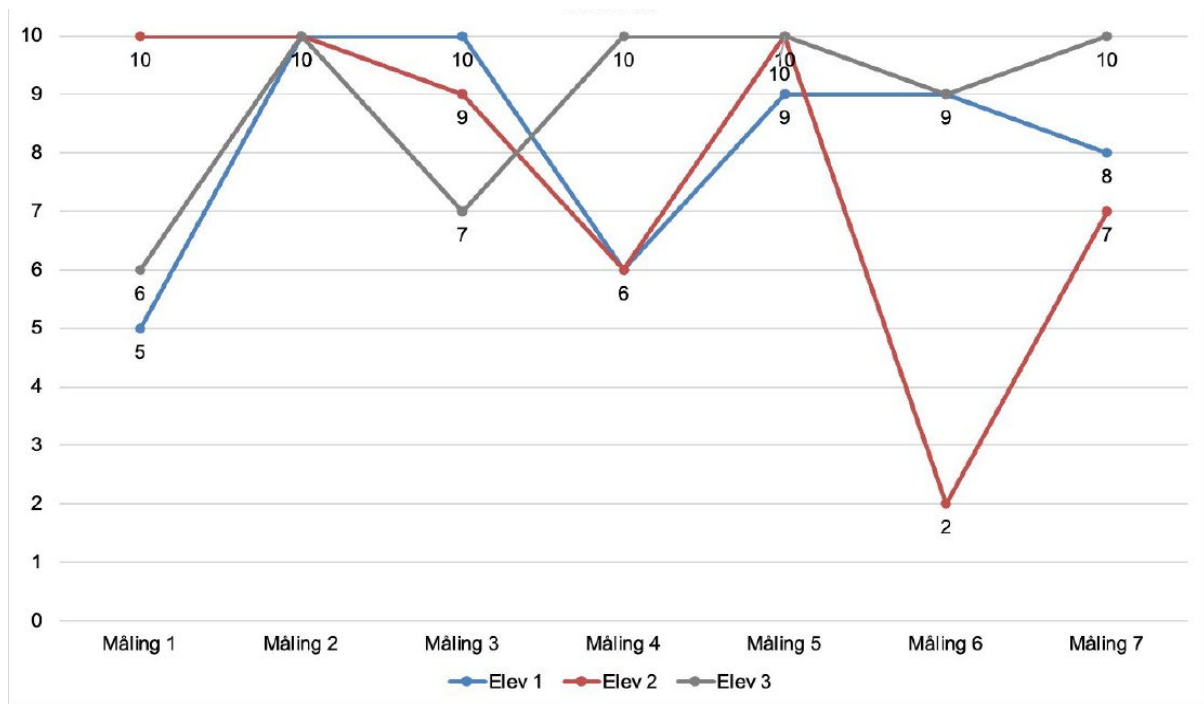
Hvad viser kurverne over "Jeg er helt sikker på, at jeg vil gennemføre uddannelsen"?

1. Det er tale om store udsving for to elever (men de fortsætter begge). Eleverne kan altså 'samles op', selv om de er nede.
2. De elever, der begynder 'bedst', ender ikke nødvendigvis 'bedst'.
3. Kurverne har et fælles forløb: Fra en usikker start til stor sikkerhed (måling 2 og 3) til stor (fælles) tvivl (måling 5) til en rimelig sikkerhed mod slutningen. Der 'sker' altså noget på holdet, som giver det fælles forløb.
4. De begynder ret forskelligt, men 'nærmer' sig hinanden til slut.

Kurverne viser, at (nogle) elever har differentierede opfattelser af, hvordan læringsmiljøet (målt på de to variable) er. De giver os oplysninger om, hvordan man oplever det, der sker på holdet forskelligt, og hvordan der er fælles oplevelser.

Metodisk er det vigtigt, at alle elever svarer løbende (mindst tre gange undervejs, gerne mere), hvis det skal give et differentieret billede af de enkeltes oplevelser. Se to eksempler på kurver på denne og næste side.

Bilag 2: Analyse af elevinterview GF1, første og anden interviewrunde, efterår 2024

Analyse af elevinterview GF1, første interviewrunde

Analysen er struktureret i forhold til projektets forskningsspørgsmål.

Hvilken betydning har lærernes handlinger på elevernes læring?

Lærernes handlinger og relationer til eleverne oplever eleverne har stor betydning for deres læring og trivsel:

1. Undervisningsformen:
  - Eleverne fremhæver, at lærerne gør en vigtig indsats for at forklare det faglige stof på en forståelig måde og relatere det til praksis.
  - Dog oplever nogle elever, at lærerne til tider taler for meget i lange forelæsninger, frem for at lave mere hands-on og aktiverende undervisning.
  - Lærernes evne til at variere undervisningsformen og inddrage eleverne aktivt ser ud til at have betydning for, hvor spændende eleverne oplever undervisningen.
2. Individuel støtte og feedback:
  - Eleverne lægger vægt på lærernes evne til at tilpasse hjælpen til den enkelte, særligt fra kontaktlærer og støttelærer.
  - Muligheden for at få forklaringer gentaget på forskellige måder eller få ekstra støtte udenfor plenum vægtes højt.
  - Løbende feedback og opfølgning fra lærerne er centralt for nogle elevers læring og motivation.
3. Social trivsel og inklusion:
  - Lærernes bevidste indsats for at skabe et godt socialt miljø i klassen, fx gennem gruppearbejde og introaktiviteter, påvirker elevernes følelse af tilhørsforhold.
  - Opmærksomhed på elever, der har det svært socialt, og aktiv indsats for at inkludere dem, er vigtig for deres trivsel og læring.
4. Tydelighed og håndtering af uro:
  - Lærernes evne til at sætte tydelige rammer og håndtere uro i klassen har betydning for, hvor fokuserede og læringsparate eleverne kan være.
  - Elever giver eksempler på, hvordan lærernes tydelighed og konsekvente håndtering af forstyrrende adfærd har positiv effekt.

Samlet set viser interviewene, at lærernes valg af undervisningsform, deres relationer til og støtte af den enkelte elev, samt evnen til at skabe et inkluderende og fokuseret læringsmiljø, er afgørende faktorer for elevernes læring.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres motivation for at lære?

Elevernes opfattelse af læringsmiljøet har indvirkning på deres motivation for at lære:

1. Relevans og meningsfuldhed:
  - Flere elever fremhæver, at når de oplever, at undervisningen er relevant og relateret til deres fremtidige erhverv, øger det deres motivation.
  - Omvendt kan manglende oplevelse af relevans mindske motivationen for at engagere sig i undervisningen.
  - Lærernes evne til at tydeliggøre sammenhængen mellem teori og praksis er derfor vigtig for at fastholde elevernes motivation.
2. Følelsen af mestring og faglig udvikling:
  - Når eleverne oplever, at de mestrer de faglige udfordringer og oplever progression, styrker det deres motivation for at lære mere.
  - Modsat kan oplevelsen af at være fagligt bagud eller mangle forståelse mindske motivationen.
  - Lærernes støtte til at hjælpe eleverne med at overkomme udfordringer bliver derfor afgørende for at opretholde motivationen.
3. Det sociale miljø og tryghed:
  - Flere elever peger på, at et godt socialt miljø og følelsen af at høre til er vigtigt for, at de kan koncentrere sig og være motiverede i undervisningen.
  - Udfordringer med det sociale kan aflede opmærksomheden og mindske motivationen.
  - Lærernes indsats for at skabe trygge rammer og inkludere alle elever ser derfor ud til at have betydning for, hvor motiverede eleverne kan være.
4. Varieret og aktiv undervisning:
  - Eleverne giver udtryk for, at de motiveres af undervisningsformer, der involverer dem aktivt, frem for lange forelæsninger.
  - Når undervisningen opleves for kedelig eller passiv, kan det mindske motivationen.
  - Lærernes evne til at variere undervisningsmetoder og inddrage eleverne bliver dermed vigtig for at fastholde motivationen.

Samlet set viser interviewene, at elevernes oplevelse af relevans, mestring, sociale tryghed og aktiv involvering i undervisningen har indflydelse på deres motivation for at lære. Lærernes centrale rolle i at skabe et læringsmiljø, der understøtter disse forhold, er således afgørende for at fastholde elevernes motivation.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres opfattelse af tryghed i uddannelsen?

Elevernes opfattelse af læringsmiljøet har en tæt sammenhæng med deres oplevelse af tryghed i uddannelsen:

1. Det sociale miljø og relationerne:
  - Flere elever fremhæver, at et godt socialt miljø og gode relationer til med-elever er centralt for, at de føler sig trygge.
  - Elever, der oplever udfordringer med det sociale, giver udtryk for at have sværere ved at føle sig fuldt ud trygge i uddannelsen.
  - Lærernes indsats for at skabe et inkluderende socialt miljø og hjælpe elever, der kæmper socialt, ser ud til at have stor betydning for elevernes tryghedsfølelse.
2. Støtte og anerkendelse fra lærere:
  - Eleverne lægger vægt på, at lærerne ser og anerkender dem som individer, og at de får den nødvendige faglige og personlige støtte.
  - Elever, der oplever at lærerne er opmærksomme på dem og møder dem med empati, giver udtryk for at føle sig mere trygge.
  - Omvendt kan manglende oplevet støtte og anerkendelse fra lærerne påvirke elevernes tryghedsfølelse negativt.
3. Klarhed og forudsigelighed:
  - Eleverne sætter pris på, når lærerne er tydelige i deres forventninger og strukturerer undervisningen klart.
  - Dette bidrager til at skabe trygge rammer og forudsigelighed, som er vigtigt for elevernes læring og trivsel.
  - Elever, der oplever utydelighed eller kaotiske situationer i undervisningen, kan få sværere ved at føle sig trygge.
4. Mestring og oplevelse af fremskridt:
  - Når eleverne oplever, at de mestrer stoffet og gør fremskridt, øger det deres tryghedsfølelse.
  - Omvendt kan faglige udfordringer, som eleven ikke får tilstrækkelig støtte til at overkomme, mindske oplevelsen af tryghed.

Samlet set peger analysen på, at elevernes opfattelse af læringsmiljøet i form af sociale relationer, lærerstøtte, undervisningsstruktur og oplevelse af faglig mestring har en central betydning for, hvor trygge de føler sig i deres uddannelse. Lærernes evne til at skabe et inkluderende, støttende og tydeligt læringsmiljø ser derfor ud til at være afgørende.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres ønske om at fortsætte på uddannelsen?

Elevernes opfattelse af læringsmiljøet har en tydelig indflydelse på deres ønske om at fortsætte på uddannelsen:

1. Relevans og meningsfuldhed:

- Flere elever fremhæver, at når de kan se en klar kobling mellem undervisningen og deres fremtidige erhverv, øger det deres motivation for at gennemføre.
  - Omvendt giver nogle elever udtryk for, at dele af undervisningen opleves som mindre relevant, hvilket kan mindske motivationen.
2. Følelsen af mestring og faglig udvikling:
- Når eleverne oplever, at de mestrer faglige udfordringer og gør fremskridt, styrker det deres tro på at kunne gennemføre.
  - Modsat kan oplevelser af at falde fagligt bagud eller mangle forståelse mindske lysten til at fortsætte.
  - Lærernes støtte til at hjælpe eleverne med at overkomme faglige udfordringer bliver derfor vigtig for at fastholde motivationen.
3. Det sociale miljø og tryghed:
- Flere elever fremhæver, at et godt socialt miljø og følelsen af at høre til i klassen er afgørende for, at de ønsker at fortsætte.
  - Elever, der kæmper med det sociale, giver udtryk for, at det kan påvirke deres motivation negativt.
  - Lærernes indsats for at skabe trygge rammer og inkludere alle elever ser derfor ud til at have betydning for, om eleverne vil gennemføre.
4. Oplevelse af støtte og anerkendelse:
- Eleverne lægger vægt på, at de føler sig set og anerkendt af lærerne, og at de får den nødvendige hjælp og opbakning.
  - Manglende oplevet støtte kan mindske troen på, at de kan gennemføre.
  - Lærernes evne til at skabe en relation præget af omsorg og hjælpsomhed bliver således vigtig for elevernes fastholdelse.

Samlet set peger interviewene på, at elevernes opfattelse af relevansen, deres faglige mestring, det sociale miljø og oplevelsen af lærerstøtte har stor indflydelse på, om de ønsker at fortsætte på uddannelsen. Lærernes centrale rolle i at skabe et læringsmiljø, der understøtter disse forhold, ser derfor afgørende ud for elevernes fastholdelse.

Hvordan udvikler eleverne deres opfattelse af læringsmiljøet over tid? (Hvad skal der til, for at eleverne ændrer deres opfattelse af læringsmiljøet?)

Forhold der påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet over tid:

1. Det sociale miljø:
  - I starten kan det sociale miljø opleves som udfordrende for nogle elever, da de skal lære nye mennesker at kende.

- Over tid, når eleverne lærer hinanden bedre at kende, oplever flere at det sociale miljø forbedres. Fælles aktiviteter og gruppearbejde hjælper på denne proces.
  - Lærernes indsats for at skabe sociale relationer og inkludere alle elever ser ud til at være afgørende for, at elevernes opfattelse af det sociale miljø udvikler sig positivt.
2. Relevans af undervisningen:
- I starten, hvor de primært har grundfag, kan nogle elever have svært ved at se meningen med dele af undervisningen.
  - Efterhånden som de kommer tættere på deres erhvervsfaglige specialisering, øges oplevelsen af relevans og engagement.
  - Lærernes evne til at tydeliggøre sammenhængen mellem teori og praksis ser ud til at være vigtig for, at eleverne ændrer deres opfattelse.
3. Faglige udfordringer:
- I starten kan nogle elever opleve, at undervisningen er overkommelig, og at de hurtigt lærer stoffet.
  - Over tid, efterhånden som de faglige krav stiger, kan oplevelsen af at undervisningen er "spændende" falde hos nogle elever.
  - Her ser lærernes evne til at differentiere undervisningen og give god støtte stor betydning for, at eleverne fastholder motivationen.

Samlet set peger interviewene på, at relevansen af undervisningen og den faglige progression er centrale faktorer, der påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet over tid. Lærernes indsats for at understøtte disse forhold ser afgørende ud for, at eleverne bibeholder en positiv opfattelse.

Analyse af elevinterview GF1, anden interviewrunde

Analysen er struktureret i forhold til projektets forskningsspørgsmål

Hvilken betydning har lærernes handlinger på elevernes læring?

Betydningen af lærernes handlinger for elevernes læring:

1. Faglige handlinger:
  - Eleverne fremhæver, at lærernes evne til at forklare det faglige stof på en god måde er meget vigtig for deres læring. De nævner, at lærere, der kan forklare tingene klart og tydelig, hjælper dem til at forstå stoffet bedre.
  - Ligeledes er lærernes hjælp og støtte i det faglige arbejde central. Elever udtrykker, at lærere, der er tilgængelige og giver grundig hjælp, når de har brug for det, er med til at fremme deres læring.
  - Feedback fra lærerne opleves også som værdifuldt. Nogle elever savner dog mere konkret og uddybende feedback på deres arbejde, frem for blot at få at vide, at det var "godt".
2. Sociale handlinger:
  - Lærernes evne til at se den enkelte elev og dennes behov, både fagligt og socialt/personligt, har betydning. Elever fortæller, at de sætter pris på, når lærere tager kontakt, hvis de opdager, at en elev ikke har det godt.
  - Lærernes indsats for at skabe et godt socialt fællesskab i klassen, f.eks. gennem gruppeaktiviteter og fælles events, opleves positivt af eleverne og har indflydelse på deres trivsel og motivation.
3. Udvikling over tid:
  - Flere elever fortæller, at de startede mere usikre, men at de er blevet mere afklarede og motiverede efterhånden, hvilket hænger sammen med lærernes indsats for at støtte og guide dem.

Overordnet viser elevinterviewene, at lærernes handlinger, både fagligt og socialt, har stor betydning for elevernes læring. Lærernes evne til at møde eleverne, hvor de er, og støtte dem i både det faglige og sociale aspekt, ser ud til at være afgørende.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres motivation for at lære?

Faktorer, der påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet og deres motivation for at lære:

1. Relevans og mening i undervisningen:
  - Flere elever fortæller, at de er blevet mere motiverede, efterhånden som de har fået en bedre forståelse af, hvorfor de lærer de forskellige ting, og hvordan det relaterer sig til deres fremtidige erhverv.
  - Når eleverne oplever, at undervisningen har klar relevans og mening for dem, så øger det deres motivation for at lære.
2. Praktisk, varieret og udfordrende undervisning:

- Eleverne giver udtryk for, at de er mere motiverede, når undervisningen indeholder praktiske, varierede og udfordrende elementer.
- Muligheden for at arbejde aktivt og "lave noget med hænderne" i stedet for blot at sidde passivt ser ud til at øge engagementet og lærelysten.
- 3. Positive relationer til lærere og med-elever:
  - Elevernes oplevelse af at indgå i et godt socialt fællesskab i klassen, hvor de føler sig trygge og accepterede, ser ud til at have betydning for deres motivation.
  - Ligeledes giver eleverne udtryk for, at de motiveres af at have en god relation til lærerne, hvor de oplever, at lærerne forstår og støtter dem.
- 4. Følelse af faglig mestring og progression:
  - Når eleverne oplever, at de mestrer det faglige indhold og oplever progression i deres læring, så styrker det deres motivation.
  - Omvendt kan udfordringer med at forstå og klare det faglige indhold påvirke motivationen negativt.
- 5. Lærernes pædagogiske tilgang:
  - Eleverne fremhæver, at lærernes evne til at forklare tydeligt, give god hjælp og skabe variation i undervisningen har betydning for deres motivation.
  - Elever, der oplever lærerne som engagerede og dygtige formidlere, giver udtryk for højere motivation.

Overordnet set peger elevinterviewene på, at elevernes opfattelse af læringsmiljøet - herunder faglig relevans, varieret og praksisnær undervisning, sociale relationer og følelse af faglig mestring - har stor indflydelse på deres motivation for at lære.

Når eleverne oplever, at undervisningen er meningsfuld, udfordrende og understøttes af lærere, der skaber et positivt læringsmiljø, så øger det deres engagement og lyst til at lære. Omvendt kan udfordringer på disse områder påvirke motivationen negativt.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres opfattelse af tryghed i uddannelsen?

Følgende faktorer påvirker elevernes opfattelse af tryghed i uddannelsen:

1. Socialt fællesskab og inklusion:
  - Eleverne fremhæver, at en god, åben og inkluderende social kultur i klassen er afgørende for deres oplevelse af tryghed.
  - Elever, der oplever at have et godt socialt netværk og føler sig accepteret af de andre, giver udtryk for at føle sig trygge.
  - Omvendt fortæller en elev, at hun i perioder har følt sig udsat og overset pga. kønsforskellen i klassen, hvilket har påvirket hendes tryghedsfølelse.
2. Lærernes opmærksomhed og støtte:

- Eleverne lægger vægt på, at lærerne er opmærksomme på den enkelte elevs trivsel og udfordringer, og at de handler på det.
- Når eleverne oplever, at lærerne tager kontakt, lytter og støtter dem, hvis de har det svært, så bidrager det til deres tryghedsfølelse.
- Omvendt fortæller en elev, at hun oplever, at lærerne "har givet op" på at skabe ro i klassen, hvilket påvirker hendes tryghed negativt.

3. Faglig mestring og progression:

- Elevernes oplevelse af at mestre det faglige indhold og opleve progression i deres læring ser ud til at være med til at styrke deres tryghed.
- Elever, der føler, at de får den nødvendige hjælp og støtte til at klare faglige udfordringer, giver udtryk for en større tryghed.

Overordnet set peger interviewene på, at elevernes opfattelse af læringsmiljøet - socialt, fagligt og i forhold til lærernes rolle - har en tydelig indvirkning på deres oplevelse af tryghed i uddannelsen.

Når eleverne oplever et inkluderende og støttende socialt fællesskab, opmærksomme og hjælpsomme lærere, samt en følelse af faglig mestring, så bidrager det positivt til deres tryghedsfølelse. Omvendt kan udfordringer på disse områder påvirke trygheden negativt.

Lærernes evne til at skabe et trygt og udviklende læringsmiljø ser altså ud til at være afgørende for elevernes oplevelse af tryghed i uddannelsen.

Hvordan påvirker elevernes opfattelse af læringsmiljøet deres ønske om at fortsætte på uddannelsen?

Følgende faktorer bidrager til elevernes opfattelse af læringsmiljøet og deres ønske om at fortsætte på uddannelsen:

1. Relevans og mening i læringen:

- Flere elever giver udtryk for, at de er blevet mere motiverede og sikre på at ville gennemføre uddannelsen efterhånden, fordi de oplever, at det, de lærer, har relevans og mening i forhold til deres fremtidige erhverv.
- Når eleverne kan se en klar kobling mellem undervisningen og det arbejde, de er ved at uddanne sig til, så styrker det deres ønske om at fortsætte.

2. Faglig støtte og udvikling:

- Elevernes oplevelse af, at lærerne er der for dem, forklarer tingene godt og hjælper dem, når de har brug for det, ser ud til at bidrage positivt til deres ønske om at gennemføre.
- Elever, der oplever at de får den nødvendige faglige støtte og udvikling, udtrykker en større sikkerhed omkring at fortsætte.

3. Socialt fællesskab og trivsel:

- En oplevelse af at indgå i et godt socialt fællesskab i klassen ser også ud til at have betydning for elevernes ønske om at fortsætte.
- Elever, der føler sig trygge og godt tilpas socialt, giver udtryk for en større motivation for at gennemføre.
- Omvendt kan udfordringer i det sociale miljø, som fx mobning eller manglende inklusion, påvirke lysten til at fortsætte negativt.

4. Lærernes indsats og forståelse:

- Elevernes oplevelse af, at lærerne gør en aktiv indsats for at støtte og forstå dem, også når de har det svært, ser ud til at styrke deres motivation for at blive.
- Når eleverne føler, at lærerne reelt er der for dem, så bidrager det positivt til deres ønske om at fortsætte.

Samlet set peger interviewene på, at elevernes oplevelse af læringsmiljøet, både fagligt og socialt, har stor betydning for deres ønske om at fortsætte på uddannelsen.

Når eleverne oplever, at undervisningen er relevant og meningsfuld, at de får den nødvendige støtte og udvikling, og at de indgår i et trygt og inkluderende socialt fællesskab, så styrker det deres motivation for at gennemføre. Omvendt kan udfordringer på disse områder påvirke deres ønske om at fortsætte negativt.

Lærernes rolle som skabere af et udviklende og støttende læringsmiljø ser derfor ud til at være afgørende for, om eleverne ønsker at fortsætte på deres erhvervsuddannelse.

Hvordan udvikler eleverne deres opfattelse af læringsmiljøet over tid?

Forhold der ændrer elevernes opfattelse af læringsmiljøet over tid:

1. Tryghed og åbenhed:

- Flere elever fortæller, at de startede mere usikre og at det var lidt akavet i starten, men at de efterhånden er blevet mere trygge og åbne i klassen.
- Dette hænger sammen med, at eleverne har fået tid til at lære hinanden bedre at kende gennem gruppearbejde og andre fællesaktiviteter.
- Lærernes indsats for at skabe et godt socialt fællesskab, f.eks. ved at sætte eleverne i forskellige grupper, har hjulpet til at bryde isen.

2. Forståelse af fagligheden:

- Nogle elever fortæller, at de i starten havde svært ved at se meningen med eller relevansen af visse fag (f.eks. dansk), men at de løbende har fået en bedre forståelse af, hvorfor de skal lære det.
- Praktikbesøg og kobling mellem teori og praksis ser ud til at være vigtige faktorer for at øge elevernes forståelse af fagligheden.
- Lærernes evne til at tydeliggøre formålet med undervisningen og give konkrete eksempler på anvendelse har også betydning.

3. Motivation og faglig identitet:

- Flere elever giver udtryk for, at de er blevet mere motiverede og mere afklarede i deres faglige identitet over tid.
- Dette hænger sammen med, at de oplever, at det de lærer, giver mening i forhold til det erhverv, de uddanner sig til.
- Lærernes indsats for at skabe meningsfulde læringsaktiviteter og koble teori og praksis ser ud til at være vigtig for denne udvikling.

Samlet set peger interviewene på, at elevernes opfattelse af læringsmiljøet udvikler sig i en mere positiv retning over tid. Der sker en øget tryghed, forståelse af fagligheden og motivation.

Centrale faktorer for denne udvikling ser ud til at være:

- Lærernes indsats for at skabe et socialt trygt og inkluderende klassemiljø
- Koblingen mellem teori og praksis, f.eks. gennem praktikbesøg
- Lærernes evne til at tydeliggøre formål og relevans af det faglige indhold
- Meningsfulde og varierede læringsaktiviteter

Når eleverne oplever, at undervisningen og læringsmiljøet imødekommer deres behov, ændres deres opfattelse i en mere positiv retning over tid.

Bilag 3: Analyse af lærerinterview GF1, første og anden interviewrunde, efterår 2024

Forskningsspørgsmål	Hvad viser første interview GF1	Hvad viser andet interview GF1
Hvordan udvikler interaktioner mellem lærere og elever sig over tid? = Hvad skal der til for at interaktionen udvikler sig?	Skole 1: en karakteristik af elevgruppen, dens ringe adfærdsmæssige og faglige forudsætninger, dens støttebehov grundet diagnoser og ordblindhed. Læreren er midt i gf1 fokuseret på krav til eksamen. Ser mange elever om tvivlere på uddannelsesvalg på nuværende tidspunkt og det er ok. Der mangler kontinuitet i tilrettelæggelsen af deres undervisning, hvilket gør arbejdet vanskeligt. Elever må ikke overlades til sig selv hjemme med ikke så meningsfulde opgaver, som der ikke gives feedback på. Der er behov for: et samarbejde i temaet, og at alle har mere kendskab til gf1. Behov for konsensus omkring sprog og adfærd. Strukturer på skolen skal ændres. Taler om det centrale i at skabe tryghed for at få elever til at deltage. Skole 2: Lærerens rolle i udvikling af interaktionerne med eleverne afhænger af, om det er GF1, GF2 eller hovedforløb (HF). På GF1 er det læreren, der skal forklare eleverne det hele, hvor de på GF2 og HF forventes at kunne tage mere ansvar. Læreren forsøger at dyrke de positive interaktioner med	Skole 1: Interaktionen bygger på kendskab til den enkelte elev, som bygges op over tid. Det handler både om adfærd i klassen, deres faglige forudsætninger og SPS-forhold. Det knytter sig også til tryghed ved underviser. Skole 2: Læreren siger, at der er mange forskellige elever (køn, etnicitet osv.), og det er vigtigt, at de bliver set som dem, de er. Dette kan forårsage god udvikling i interaktionen (anerkendelse af den enkelte) Skole 3: Elever henvender sig mere til underviser om både adfærdsmæssige, sociale og faglige ting end i begyndelsen af GF1. Skole 4: Der tales om tre faser: fra positiv i starten, til en mere kritisk og konfliktfyldt periode og til slut hvor alt falder på plads.

	eleverne for at skabe det gode læringsmiljø – fx ved altid at sige noget positivt om det, de har lavet. Skole 3: De taler om forskellige ideer til at udvikle undervisning og anvender fagbegreber og ret specifikke begreber forbundet med kurser eller lokale indsatser. De greb, som konkret er i spil er: at lærere deltager i idræt og udviser nærhed og sårbarhed, samt at undlade at bruge for meget tid på at tale om relationer. De taler om et dilemma mellem at fokusere på det faglige og det sociale. De arbejder med tolærerordning og roller. Fordi de ikke taler konkret, handler det mest om generelle problemstillinger, som der arbejdes med på skolen og som underviserne taler om. Vi ved ikke meget om, hvad de gør. Skole 4: Der beskrives ikke en positiv udvikling. I starten er alt godt, så skiller nogle elever sig ud både positivt og negativt, handlingsmønstre fastlåses og som følge af trækker elever sig fra relationer. Så beskrives bekymringer og overvejelser over, hvorledes lærer skal agere på enkeltelever.	
Hvordan gennemfører lærerne undervisningen med henblik på at understøtte læringsmiljøet?	Skole 1: De er startet med fokus på at ryste sammen, at arbejde med fagligt stof tæt på eleverne. Dette har ændret sig, så gruppen fungerer mindre godt, og det faglige stof er mere abstrakt, men lærerne kan godt se relevansen. De ser det som en følge af de faglige krav.	Skole 1: Der er konkret arbejdet med elevers bidrag til julemarked. Man arbejder med didaktikken omkring formidling af fagligt stof og inddrage elever i gennemgang. Går rundt mellem elever med henblik på vurdering af, hvem og hvornår der er behov for hjælp. Det indgår også i forberedelsen. Desuden er der et konkret

	Lærerne observerer en positiv ændring ved enkeltelev, der tager hættten af, svarer ”så nu er de ved at komme ud”. Omtaler undervisning som ”monolog”, men det er nødvendigt grundet omstændigheder. Støttelærer sætter elever til at læse op for hinanden, får dem til at finde ting frem, skriver til enkeltelevers forældre om positiv udvikling jf. ”Fik jeg lige det der lille smil” + ”ansigtsmimik”. Ser et behov for at arbejde med placeringer/siddepladser og sproget i klassen. Fælles aktivitet i køkkenet gjorde noget ved miljøet. Overrasket over survey måling om spændende undervisning, men giver elever og struktur skyldes Vil gerne lægge undervisning i engelsk i værksted. De taler om, at de skal have mere kontinuitet. Få de stærke elever ’fremkaldt’ Lærerne lægger vægt på, at eleverne skal opleve undervisningen som meningsfuld. Forstår ikke elevernes oplevelse af ikke spændende undervisning, men har svært ved at se andre muligheder. Udtrykker forventninger til elever, kan godt forstå at nogle ser andre som trælse. Skole 2: Eleverne er stolte af deres fag, når de kan se, at det, de laver, skal bruges bagefter. Så det er vigtigt for lærerne, at eleverne udvikler denne stolthed, og derfor tilrettelægges undervisningen	eksempel på arbejdet med feedback. Skole 2: Nogle elever er måske ikke så dygtige fagligt på GF, men så er det vigtigt, at de kan ’høste noget selvtillid’ og vise, at de er gode til noget - ved fx at være gode til at spille fodbold ved fredagsarrangementerne osv. Så læreren forsøger at understøtte deres selvtillid ad mange veje for at understøtte læringsmiljøet. Tværfagligt samarbejde (mellem fx tømrer og maler) er også vigtigt. Så viser man eleverne, at lærerne også er en gruppe. Skole 3: Lærerne afprøver forskellige undervisningsformer, men det har ikke set en virkning af disse endnu. Eleverne skal arbejde med spørgsmål til praksisdag. Lærerne lægger vægt på at aktivere eleverne. Videre lægger de lægger vægt på at gå rundt til grupperne i forbindelse med gruppearbejde. Lægger vægt på idræt, herunder er det vigtigt at læreren selv deltager. Lægger vægt på få skift i undervisningen og på at nedtone tavleundervisning. Fokus på aktionslæring. Eleverne bliver mere aktivt deltagende, når underviser har organiseret et forløb, hvor eleverne i stor udstrækning arbejder selvstændigt. Skole 4: De arbejder med gruppesammensætninger afhængig af de behov, de ser hos eleverne. De følger op på fravær og stille elever. Øjenkontakt omtales som vigtig.

	produktorienteret. Det understøtter læringsmiljøet, når eleverne er stolte af det de laver. Eleverne skal have ejerskab til deres arbejde. Det giver dem motivation at have ejerskab til et produkt eller en proces. Læreren prøver at sætte dem til de opgaver, som, han fornemmer, de er gode til. Skole 3: Forskellige måder at forklare stoffet på. Besøg i praksis. Har reduceret PP tid i undervisningen, og alle elever skal have sagt noget inden for de første 10 minutter. Eleverne skulle lave oplæg og få ejerskab til den faglige viden. Erkendelse af at lærerne skal føre disse ideer ud i livet. Forstår elevernes oplevelse af ikke spændende undervisning. Eleverne skal have en referenceramme i forhold til branchen, men har det ikke her i starten af uddannelsen. Skabe rød tråd som et koncept fra et kursus, der dog ikke uddybes. Differentiering i forhold til dygtige elever. De taler om at være to undervisere med forskellige roller og måder at forklare på. Skole 4: Fokus på at motivere eleverne for det, de ikke opfatter som relevant og spændende. Det er især at skabe et kendskab til erhvervssektoren og få eleverne til at se relevansen af indholdet i undervisningen. Det er en grundholdning, at eleverne må indrette sig og ok, at undervisning er kedelig, det er ikke et show. De laver kodex for god adfærd, taler	

	om uheldig opførsel koblet til tidligere fest og studietur	
Hvad gør lærerne for at udvikle elevernes professionelle identitet?	Skole 1: Har en forståelse af, at det er anderledes på GF2, at også på GF1 har engelsk en direkte relevans for elever fra det ene erhverv, men ikke for eleverne på andet erhverv. Den ene underviser har gode erfaringer med at skabe kobling til faget her – sammenhæng, praksisnærhed kunne det kaldes. Det fremstår ikke så centralt i dette grundlag, de har ikke mulighed for at gøre andet grundet den forskellige rettetthed på holdet. Skole 2: Når der fx er elever der tager styringen som en slags leder i gruppen, så lader læreren dem tage denne styring -med begrundelse i, at det også er sådan i erhvervslivet. At nogle tager styring og gerne vil have ansvaret. Den professionelle identitet er forskellig ift. elevernes eget projekt. Det motiverer nogle at have ansvar. Det giver noget til deres identitet at de laver noget, der gavner lokalområdet. De bliver stolte af det. Skole 3: Her i starten af uddannelsen handler det om at give eleverne mulighed for at møde faget, skabe rammer for at komme ud og se det, en referenceramme der kan anvendes i undervisning. Elevernes motivation er afhængig af, om der er tydelig forbindelse til erhvervet i undervisningen. Derfor er der udfordringer på GF1, fordi eleverne skal videre i forskellige erhverv. Skole 4: Eleverne introduceres til erhvervet, som de ikke kender til. Det er forudsætningen for, at	Skole 1: Der gives konkrete eksempler fra julemarked. Der gives konkrete eksempler på, hvordan grundfag kobles til professionen og uddannelsesvalg. Skole 2: Læreren har brugt meget tid på at hjælpe eleverne med at få læreplads ved at gå ind på de godkendte mestre (læreplads.dk) og forklare dem og svare på spørgsmål vedr. deres kommende professionelle virke og de værdier, der er til stede her. Fx at mestrene lægger vægt på, at eleverne kan stå tidligt op og give et 'ordentligt håndtryk' osv. Det er bedst at gå ud til mestrene personligt. Lærerne hjælper eleverne i deres professionelle identitetsdannelse ved at sende dem ud forskellige steder og finde ud af, hvad de gerne vil – og snakke med dem om det Skole 3: Interviewet har ikke haft fokus på dette. Det fremgår dog, at det er vigtigt for udvikling af fagidentitet, at eleverne møder faget i den virkelige verden. Skole 4: De henviser til, at gruppearbejde, samarbejde er en del af deres profession, de skal kunne lytte. De giver elever selvbestemmelse.

	eleverne kan se sig selv i det. De roser elever for indsatser så som at udvise ansvar og hjælpe andre. Lærer forklarer en stigning i elever, der har lyst til at fortsætte på uddannelsen med, at de har fået mere indsigt i hvad man skal kunne inden for erhvervet. Anden lærer taler med eleverne, når de vakler mellem to fag; når de er i tvivl. De påpeger det centrale i at kunne forholde sig til relationer, fortæller elever at de kan noget og kan udvikle sig.	
Hvad gør lærerne for at understøtte konstruktive sociale relationer med eleverne?	Skole 1: Lærerne har tanker om behovet, hvad de vil gøre, fx at rykke om på eleverne og få eleverne til at lære hinandens navne at kende gennem en aktivitet. Observerer, hvordan en elev styrer gennem øjenkontakt tværs gennem rummet. Nævner fælles aktivitet i køkken som en god erfaring, men som også viste behov for yderligere indsatser. Skole 2: Læreren sørger for at hjælpe eleverne med, at det, de laver, bliver pænt – og spotte om de laver fejl i processen som hindrer at de er fagligt stolte over deres slutprodukt. Læreren mener at det er vigtigt for deres motivation, at slutproduktet er pænt. Dette giver gode relationer og motivation. Man skal være ærlig med, hvornår det er 'godt nok' det de har lavet. Læreren starter altid med det positive og nævner elevernes fejl bagefter – men stadig på en positiv måde. Læreren snakker meget med eleverne om fodbold og interesserer sig selv for fodbold.	Skole 1: Der er konkrete eksempler på, at sociale aktiviteter mellem elever uden for undervisning understøttes. Der tales med elever om, hvordan de kan blive del af sociale aktiviteter i og uden for skolen. Skole 2: Læreren understøtter, at eleverne (i forvejen) er gode til at passe på hinanden. Hvis eleverne er forsinket, kræver læreren, at de skal ringe og give besked til en af deres kollegaer, dvs. en af de elever, de arbejder sammen med på byggeprojektet – og så skal den elev give læreren besked. Dette for at efterligne sådan som det er hos mester i en rigtig virksomhed. Skole 3: God erfaring med systematisk støtte i form af regelmæssige samtaler, samarbejde med SPS og pd/spyk rådgivning til en elev, der har det svært. Skole 4: De arbejder med gruppesammensætning, de laver aktiviteter så som spil og lege

	Og de har symboler for alle fodboldholdene på en tavle og følger med i, hvilke hold der fører. Læreren sørger også for at huske alle elevernes navne. Spørger jævnligt, hvordan de har det. . Skole 3: Har delt eleverne i mindre hold. Tematisering af frygten for at fejle. Personlige private problemer kan give modstand. Har forsøgt ikke at tale om det sociale og med god virkning. Mobilfri zone. Lærerne kender ikke den enkelte elev. Har eksperimenteret med ikke at åbne for de sociale snakke, hvilket fungerer fint den dag, det afprøves. De tager hånd om det, hvis der er problemer i miljøet. Underviserne lægger vægt på idræt, hvor de også selv deltager. Møde eleverne i øjenhøjde. Eleverne skal opleve, at der er noget, de er dygtige til. Underviserne har observeret, at manglende trivsel leder til modstand mod læring. De arbejder således med, hvad det er udtryk for, når eleverne siger, at noget er kedeligt. Underviserne har gode erfaringer med nogle gange at parkere det sociale og fokusere på det faglige. De tager hånd om det, hvis der er problemer i miljøet. Skole 4: Lærerne laver aktiviteter som fester og besøg på lærepladser samt giver eleverne ansvaret for dette. Læreren spotter eleverne ved at se på deres adfærd, fx om de ser på deres mobil, ud ad vinduet, om eleverne er med i samtalen. Optaget af, hvad skolen skal	

	blande sig i eller ej. Når en elev ikke trives, går læreren en tur med eleven, og taler med denne om, hvorfor de begyndte på uddannelsen og om deres mål og planer. Man skal tage eleverne alvorligt. Lærerne sammensætter grupper og hjælper dem til at fungere.	
Hvilke af lærernes handlinger har indvirkning på læringsmiljøet?	Skole 1: Udtrykker ønske om, at skolens værdier omsættes, at lærere kender og kan genkende hinanden, kurser mv prioriteres højere end kerneopgaven undervisning. Kritik af skolens tilrettelæggelse "Jeg er målløs", for meget "røv til sæde undervisning". Mangler fælles pædagogisk sprog. Oplever sig presset til "monolog". De ser deres handlemuligheder som begrænsede af strukturer generelt, på skolen og formelt omkring grundfag. Skole 2: Læreren forklarer et dyk i elevernes motivation (jf. besvarelser i spørgeskema) med at de har haft almene fag i den periode, og at almenfagslærerne ikke har formået at vise eleverne, hvor vigtig matematik er for deres fag. En af almenfagslærerne er god til at flytte matematikundervisningen ud i værkstedet, og det virker positivt på læringsmiljøet. Det er tilmed vigtigt, at faglæreren giver eleverne frihed til at prioritere. De elever, der har valgt et bestemt fag, får lov til at være meget i det fagområde, selvom eleverne egentlig bør være i alle fagområder på GF1. Det giver et godt læringsmiljø når læreren giver korte instruktioner	Skole 1: didaktisk tilrettelæggelse så elever fagligt og socialt interagerer – konkret eksempel. Elevers adfærd over for hinanden i klassen/kropssprog og tale. Der er observeret arbejde med ros, få alle elever på banen, stabile rammer og transparens i forhold til timers forløb. Skole 2: Eleverne har været rundt og prøve de forskellige retninger, men læreren har i høj grad givet dem lov til at være dér, hvor de helst vil. Dette er positivt for læringsmiljøet Eleverne skal have succesoplevelser. Det siger læreren at han sørger for. At ramme den rigtige sværhedsgrad, eller alternativt at sætte eleverne sammen i teams så hele teamet kan skabe en succesoplevelse sammen ved at klare opgaven. Det giver medejerskab til succes. Skole 3: Lærerne tager fat i elever, der har det svært. Lærerne skaber aktiviteter (idræt), der styrker det sociale. Lærerne har ikke undersøgt, om deres variationer i undervisningen har positiv indvirkning på læringsmiljøet. Skole 4: Det har stor betydning, hvordan grupperne bliver sammensat. Grupperne

	til hver elev, målrettet forskellige grupper- og så går de i gang. Det kommer også an på, om selve opgaven er spændende. Skole 3: Der er en tiltro til, at underviserne kan gøre noget, og der omtales en række muligheder. Det fremstår dog, som om de er usikre på, hvad der virker. Skole 4: Ros, filmer og arbejder med simulation som rollespil, hvilket elever er interesserede i, men de anvender dog ikke debriefing. Giv selvtilid, undgå nederlag. De arbejder med visualisering og leg.	skal sammensættes efter forskellige kriterier alt efter, hvordan de arbejder, og hvor de er i processen. Der arbejdes også med konflikthåndtering på klasseplan. Det at kunne samarbejde er en del af professionen. Derfor skal de lære at kunne samarbejde. Det er en del af læringsmiljøet, at de kan samarbejde. Læreren skal også kunne spotte den enkelte elev, som ikke trives. Man skal kunne se, hvordan den enkelte har det og så gribe ind, når det gælder.
Hvad karakteriserer den sociale interaktion i klassen? Og hvilken rolle spiller læreren for denne?	Skole 1: Dårlig fungerende, nedadgående; lærerne vil gøre noget ved det, men hvad? Der nævnes nogle forslag, som de finder uden for deres mulighedsrum. Lærerne vil skabe et rum i forhold til dominerende elever. Skole 2: Hver fredag bruges til at samle op og til at lave sociale aktiviteter med eleverne. Lærerne snakker med eleverne og spiller fodbold, discgolf med dem eller andet. Eller inviterer virksomheder til at besøge dem. Dette giver et godt og meningsfuldt socialt miljø. Der spises morgenmad med eleverne hver dag, og her taler lærerne med eleverne. Dette giver et godt miljø. Læreren er særligt opmærksom på at få eleverne over i grupper hvor de trives, og finde gode opgaver til dem. Nogle skal lige i starten stå og observere lidt, og så er det vigtigt at have opgaver til dem også. Sådan at de trives.	Skole 1: Sikre elevers kendskab til hinanden, følge op – der henvises til de konkrete eksempler omtalt ovenfor. Skole 2: Læreren understøtter, at eleverne (i forvejen) er gode til at passe på hinanden. Hvis eleverne er forsinkede, kræver læreren, at de skal ringe og give besked til en af deres 'kollegaer', dvs. en af de elever, de arbejder sammen med på projektet – og så skal den elev give læreren besked. Dette for at efterligne, som det er hos mester i en rigtig virksomhed. Skole 3: Af og til konflikter i klassen, men også mere alvorlige psykiske og sociale problemer. Underviserne er optaget af, hvad deres rolle er. De skal primært undervise, men det indebærer også at have øje for trivsel. Dog er det kontaktlærer, der primært skal tage sig af trivselsproblemer og derudover de øvrige ikke

	Skole 3: Idræt styrker fællesskab; vigtigt at lærerne selv deltager; oplevelse af mestring er vigtig. Lærerne kan indtage en anden rolle over for eleverne. Klassekulturen. Dysfunktionelle relationer på holdet. De prøver mange ting af, men har endnu ikke arbejdet systematisk med at se virkninger af disse. Skole 4: Læreren fremstår som den, der sikrer formidling af det faglige, skaber opgaver og rammer i hvilke elever kan udvikle ansvar og roller, men underviserne går ikke langt ind i disse processer. Det sociale er gået skævt. Fokus på samarbejde eleverne i blandt. Føler sig ikke hjemme, trækker sig. Løsning: taler om konflikthåndtering; skifter bordgrupper, meget gruppearbejde. Bevægelse, idræt, frist luft. Lærerne registrer.	undervisnings-instanser på skolen. Skole 4: De referer til vigtigheden af samarbejde.
Hvilke sociale og faglige kompetencer skal lærerne have for at skabe et understøttende læringsmiljø?	Skole 1: Undervisere har erfaringer fra hovedforløb og GF2 samt en anden erhvervsskole, hvor de siger, de har kunnet arbejde mere aktivt med både det sociale og det faglige. De ønsker lærersamarbejde prioriteret, bedre sammenhæng mellem grundfag og erhvervsfag samt mulighed for at udleve skolens værdier. Skole 2: Det er nyttigt med såvel faglige som sociale og personlige lærerkompetencer, når der skal skabes et godt læringsmiljø. Bl.a. at lærerne har brede livserfaringer (fx har arbejdet i udlandet eller andet). Det er også vigtigt, at læreren kan se, om en elev har det ok eller ej, sådan at elever kan hjælpes hvis de ikke trives.	Skole 1: Skal kunne variere sin didaktik, differentiere, observere elever, være bevidst om sit elevsyn, samarbejde med kolleger, feedback, sparre med kollega. Skole 2: Læreren skal kende til de specifikke typer af opgaver, der er i de forskellige fag, eleverne møder på GF1, så den enkelte læreren, ikke kun kender til egen faglige profession. Med kendskab til flere fag kan læringsmiljøet understøttes, fordi læreren kan bringe sin viden i spil på flere måder. Læreren skal kunne give eleverne et klap på skulderen og

	Fx er der lige nu en elev i klassen der har fået diagnosen ADHD og har det svært og får medicin. Og der er det vigtigt at være der: Læreren går over og siger hej til ham hver morgen og spørger til, hvordan det går. Læreren skal være god til at kunne se, hvilke elever der passer godt sammen arbejds-mæssigt i arbejdsprocesser. Skole 3: Det er ikke altid den lærer, som har fagligheden, som underviser. Der skal arbejdes med dette. De mange pædagogiske og didaktiske ideer kan konkretiseres og underviserne kunne måske have gavn af en dybere forståelse herfor. Drøftelser af forholdet mellem kendskab til muligheder og så handlinger kan tematiseres ligesom sammenhænge mellem de forskellige ideer, koncepter og forslag kan udfoldes. Skole 4: Lærerrollen fremstår som en, hvor rammesætning og formidling samt en smule feedback er vigtig. Der kunne være behov for mere viden om betydning af debriefing og feedback generelt. Lærerne går ikke særlig aktivt ind i sociale processer, de betragter dem og sætter ting i gang, men ved eleverne, hvad og hvordan de kan udfylde de roller og opgaver, som de tildeles? De initiativer, der er sat i spil i starten, foreslår de selv, at der kunne følges op på, men det er ikke gjort. Det peger på et behov for at arbejde med opfølgning og fokus på igangsatte initiativer. Det faglige stof formidles på elevaktiverende måder, grundfag omtaltes som noget, elever skal	lytte til dem – også ift. ’små ting’. Skole 3: I forhold til de faglige kompetencer gives eksempler på didaktiske kompetencer i relation til PowerPoints, kreative og sociale øvelser, aktiviteter udenfor, konkurrencer. De sociale kompetencer: Kontakt til eleverne, arbejde med relationer, ros, bevæge sig rundt i klassen, give ansvar til elever, håndtere konflikter, vurdering af om de skal fortsætte. Udtrykker normer for at skulle arbejde med det sociale – noget som ligger ud over det, undervisere er ansatte til. Skole 4: Læreren skal kunne sammensætte grupper, de skal kunne gennemføre individuelle samtaler.

	og ikke ser som relevante. Kender underviserne begrundelser for uddannelsens opbygning? Ved de, hvorfor de elevaktiverende aktiviteter kan være gode og har de i det hele taget et begrebsapparat til at tale om og sammen om det faglige og sociale?	